

úzkostlivo si strážiaci špecializáciu danú zvyčajne odborom alebo typologickým druhom z druhej strany vyhlasuje, že je schopný zasahovať aj do iných foriem vzdelania, že môže učiť takmer čokoľvek, nakoľko úlohy, ktoré zadáva, už jeho špecializáciou ohraničené nie sú. Architekt koordinátor si uvedomuje, že architektúra nie je možná bez kooperácie a interdisciplinarity. Utvára preto formy komplexných ateliérov a ateliérových tvorieb, ale súčasne kladie vnútorné prekážky spolupráce architektonických a mimoarchitektonických orientácií.

Zdá sa, že univerzitnosť štúdia na našej fakulte umožní až prienik filozofičnosti do architektonickej profesie. To neznamená zmenu učebných plánov, rozširovanie povinných predmetov, zavádzanie filozofie do všetkých stupňov, ale odhodlanie vnútorne spochybníť zaužívané stereotypy činností a myslenia, vidieť architektúru nie ako neoddiskutovateľný fakt, ale skôr ako problém, otvoriť sa netradičným formám spolupráce a vzťahov medzi pedagógmi a študentami rôznych profesií.

*

Doc. PhDr. Marián Zervan, CSc., FA STU,
Katedra humanistiky a teórie architektúry a urbanizmu

IS A LIBERAL ARTS TYPE OF EDUCATION POSSIBLE AT THE FA STU?

By Marián Zervan, Ass. Prof.

Education in liberal arts at the FA STU does not mean just changing the name and applying quantitative indicators of European standards in liberal arts. This nearly leads to the cancelling of liberal arts. Thus it is best to get liberal arts into the base of the profession of an architect. However, this requires courage to bring into doubt the currently used activities and ideology.

Jan Mužík

VÝUKA URBANISMU NA FAKULTĚ ARCHITEKTURY ČVUT V PRAZE

V roce 1976 byla ustavena samostatná fakulta architektury. Studijní plán byl rozvržen do devíti semestrů. Poslední, desátý semestr byl krátký tak, aby byl vytvořen prostor pro vypracování diplomní práce. Studijní plán byl připraven společně VŠ v Praze, Brně a Bratislavě. Výuka urbanismu byla zajišťována od 7. semestru samostatným oborovým učebním plánem. To znamenalo, že asi 1/5 studentů z celkového počtu cca 100 v ročníku absolvovala důkladnou urbanistickou přípravu a to zejména v ateliérech. Od seznámení se s obsahem a metodikou zpracování VÚC až po návrh urbanistického detailu souboru staveb prošel absolvent téměř úplným rozsahem urbanistické činnosti.

Zájem studentů o obor byl vždy větší než mohlo být přijato. Srozumitelný, ucelený a zajímavý učební plán *pro menší skupinu studentů* tento zájem podporoval.

Listopad 1989 přináší nejprve obsáhlou diskusi o nové profilaci školy. Zejména snaha a potřeba přiblížit program výuky zahraničním školám, a to jak obsahově, tak organizačně, přináší nový učební plán a novou organizaci studia.

Fakulta architektury se rozhodla pro univerzální profil absolventa jediného oboru - Architektura. Urbanismus tedy není, a to ani ve 2. stupni, vyučován jako samostatný obor nebo modul dle vlastního učebního plánu. Profilace studenta je však umožněna. Vědomou volbou z nabídky volitelných předmětů (urbanistických) může student volit tři základní profilace:

Urbanistická tvorba - design

Prostorové a strategické plánování

Tvorba krajiny a zahrad

Student může volit jednotlivé předměty z různých předmětových bloků a tím dále sledovat univerzální profil založený v 1. stupni, kde je převaha povinných předmětů.

Ateliérová výuka probíhá v samostatných vertikálních ateliérech. Každý semestr se studenti přihlašují k vedoucím ateliéru, kteří vypisují semestrální témata. V ateliéru se tedy setkávají studenti 2.-5. ročníku nad řešením různých zadání.

Je však stanoveno, že studenti mají povinnost absolvovat v průběhu celého studia min. 1 projekt urbanistický, 1 interiér, 2 konstrukční. Je stanoveno též maximum tematických okruhů. Pro urbanismus je max. počet semestrálních urbanistických projektů 3. Urbanistický projekt může student řešit v kterémkoli ateliéru. Ani povinný (často jediný) urbanistický projekt za celé studium nemusí student absolvovat v ateliérech (7 ateliérů) přiřčených k ústavu urbanismu.

Organizace studia je velmi volná. Studium je členěno na dva stupně.

První stupeň je tříletý s možností rozložení až na 5 let. Na druhý stupeň (7.-10. semestr) navazuje diplomní práce. Tento stupeň si může student rozdělit též na 5 let. Maximální doba studia včetně předepsané praxe je 10 let. Roční kontrolu studia umožňuje kreditní systém.

První stupeň je ukončen bakalářskou zkouškou (1. státní zkouška). Druhý stupeň je ukončen závěrečnou státní zkouškou ze tří předmětů a obhajobou diplomní práce, která probíhá samostatně až po složení státních zkoušek. Během studia má student povinnost absolvovat praxi v rozsahu 600 hod. Praxi uznává vedoucí ateliéru na základě předložení písemného potvrzení od odborné instituce či firmy.

Fakulta architektury má v současnosti kolem 1000 studentů. Výuku zajišťuje 15 ústavů (neexistují katedry) a dva kabinetů.

Ateliérovou výuku zajišťuje 40 univerzálných ateliérov. Koncepti a organizaci výuky na FA ČVUT v Praze lze podrobneji vysvětlit na programu, který zajišťuje ústav urbanismu (viz tabulka). Podobné subsystémy tvoří v učebním plánu předměty výuky architektury a pozemního stavitelství.

Závěr

Dosavadní krátké zkušenosti ukazují na tyto hlavní problémy:

- Uvolnění studia zejména v 1. stupni a vysoký počet studentů vyúsťuje v nižší kvalitu výsledků v průměru, někteří studenti se nedokáží orientovat.
- Jeden povinný urbanistický ateliér (1 semestr) jen výjimečně pokrývá základní rozsah urbanistického úkolu. Téma sídlení útvar (studie územního plánu) nelze zadat.

Jsou však také pozitivní zkušenosti. K těm rozhodně patří oddělení státních závěrečných zkoušek od obhajob diplomních prací. Zde se odborná i společenská úroveň zlepšila. Posílení krajinářských předmětů se setkala se zájmem studentů.

Na podrobnější hodnocení výsledků je zatím brzy. Program výuky však posuzovat lze. Proto jsme o posouzení požádali Česko komoru architektů a Asociaci pro urbanismus a územní plánování. Rádi budeme konfrontovat učební plán a hlavně jeho výsledky s Vámi, neboť Váš program pokládám za velmi zajímavý a těším se na porovnání výsledků viditelných v ateliérové tvorbě a zejména v diplomních projektech. Věřím, že odlišné cesty při dobré osobní spolupráci nám pomohou rychleji nalézt stabilní a úměrně pružný program reagující na měnící se prostředí. Program, který zajistí absolventům rychlý a úspěšný vstup do odborného života ve všech oblastech jejich budoucího působení.

Doc. Ing. arch. Jan MUŽÍK, CSc., ČVUT Praha, vedoucí Ústavu urbanismu

TOWN-PLANNING EDUCATION AT THE FACULTY OF ARCHITECTURE ČVUT IN PRAGUE

By Jan Mužík, Ass. Prof.

Town-planning education at the FA ČVUT in Prague represented an independent study branch until 1989. Today only architecture is studied there, but town-planning profilation of students is still possible: they can choose town-planning oriented subjects and studios. The studios are "vertical" ones. More freedom in the study programme causes problems for some students.

ZHRNUTIE ŤAŽISKOVÝCH NÁZOROVÝCH OKRUHOV PREZENTOVANÝCH NA VEDECKO-PEDAGOGICKEJ KONFERENCII VENOVAanej VÝUKE NA FASTU

Vedecko-pedagogická konferencia "Edukačný program FA STU", ktorá sa uskutočnila vo februári 1997, dokumentovala širokú škálu názorov domácich i zahraničných odborníkov na problematiku vzdelávania architektov, urbanistov a dizajnérov vo všeobecnosti a osobitne na Fakulte architektúry STU. Napriek dôkladnej obsahovej príprave rokovania sa nepodarilo orientovať príspevky vystupujúcich tak, aby jasne formulovali odpovede na ťažiskové otázky jednotlivých problémových okruhov, ktoré boli definované v etape prípravy konferencie. Príčinou bola zrejme skutočnosť, že pracovníci FA STU tu dostali po prvýkrát po dlhšom období možnosť vyjadriť na vedecko-pedagogickej konferencii svoje názory na rozvoj fakulty, ale aj to, že konferencia sa uskutočnila v pretrvávajúcej neistote týkajúcej sa prípadných zmien organizačnej štruktúry.

Konferencia bola poznačená rôznorodosťou až protichodosťou prezentovaných názorov. Napriek tomu bolo možné identifikovať isté dominantné názorové smerovanie, ktoré je ďalej prezentované podľa jednotlivých tematických okruhov programu. Obsahový prípravný výbor konferencie si je vedomý nemožnosti spracovať prezentované myšlienky komplexne. Cieľom bolo extrahovať základné názorové smerovanie podporené dominantnou časťou príspevkov.

A) Študijné odbory

Ako kontexty rozvojových zmien vzdelávania na FA STU boli v istej názorovej jednote prezentované:

- potreba pružnejšej reakcie fakulty na aktuálne špeciálne požiadavky praxe
- zánikom veľkých projektových ústavov, veľkého stavebníctva a zmien spoločenskej objednávky a spôsobov riadenia resp. usmerňovania spoločnosti spôsobený presun ťažiskových resp. aktuálnych problémov odboru (od riešenia veľkých súborov k problematike rekonštrukcií a obnovy, od riadenia priestorového rozvoja k moderácii, mediácii a menežovaniu...)
- otvorenie hraníc, ktoré znamená potrebu pripravovať študentov na úlohy v minimálne európskom priestore - potreba vybavenia príslušnými znalosťami legislatívy, kultúry, jazykov, plánovacích systémov a pod.
- zmeny v legislatíve a zmeny kompetencií znamenajú potrebu prehodnotenia obsahu vzdelávania
- dynamizácia trhu práce a spoločenskej objednávky, ktorá znamená požiadavku na vybavenie všeobecným základom a následnú možnosť špecializácie (aj v priebehu pôsobenia v praxi).